

Jelenlegi stratégiai irány

Készítette a Közigazgatási és Igazságügyi minisztérium E-közigazgatási
Szabad Szoftver Kompetencia Központja
Budapest, 2013

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai
Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Kódszám: EKOP–1.2.15

Ez a Mű a Creative Commons Nevezd meg! – Így add tovább! 3.0 Unported
Licenc feltételeinek megfelelően szabadon felhasználható.

A dokumentum legfrissebb változata letölthető a honlapunkról:

<http://szabadszoftver.kormany.hu/>

Tartalomjegyzék

Jelenlegi stratégiai irány.....	1
Digitális Megújulás Cselekvési Terv (2010).....	2
A szabad szoftver szempontjainak megjelenése a jelenlegi uniós fejlesztéspolitikai dokumentumokban.....	6
A szabad szoftver szempontjainak megjelenése egyéb hatályos kormányzati dokumentumokban, koncepciókban, elemzésekben és projektekben.....	8
A szabad szoftver megjelenése a jelenlegi kormányzati és minisztériumi kommunikációban.	11

Jelenlegi stratégiai irány

A „Korábbi kormányzati stratégiák, projektek és eredményeik”¹ című tanulmány történeti áttekintését követően jelentős (bár egyelőre inkább verbális, semmint érdemi) fordulatnak tekinthető, hogy az utóbbi néhány év kormányzati stratégiai és fejlesztéspolitikai dokumentumaiban **egyre hangsúlyosabban jelenik meg a nyílt forráskód kérdése**. Ez részben a hasonló nemzetközi trenddel magyarázható (ld. a nemzetközi elemzésben is idézett 2011-es Gartner elemzést, a mely szerint az ilyen programok részesedése a válaszadó szervezeteknél az öt évvel korábbi 10%-ról másfél éven belül több mint 30%-ra nő), de akár **szakmapolitikai hangsúlyváltást** is jelezhet.

Digitális Megújulás Cselekvési Terv (2010)²

Külön az infokommunikációs ágazatra alkotta meg a kormány 2010 telén a Digitális Megújulás Cselekvési Tervet (DMCsT), amely négy pillérre (állampolgárok, vállalkozások, állam, infrastruktúra) épül. A **szabad szoftver kérdésköre számos helyen előfordul a DMCsT-ben**, először a szoftvergyártás és export támogatása fejezetben, a vállalkozások pillér alatt, ahol a dokumentum explicit megfogalmazza: „Komplexen támogatjuk a nyílt forráskódon alapuló alkalmazások fejlesztését”.

A „Kereskedelmi szoftver vs. nyílt forráskód alkalmazása a kormányzati informatikában” című fejezetben a dokumentum azt is kifejti, hogy a „nyílt forráskód nem jelent önmagában csodafegyvert, kész megoldásokat. Viszont több (ebben a tekintetben előttünk járó) európai ország példája is azt mutatja, hogy közép, de inkább hosszútávon a szabad szoftverek használatával valós értékteremtés és mérhető megtakarítás realizálható az állam számára, hiszen a szakértők házon belül tartásával nincs szállítói függés, „előre nem látott” fejlesztési igény stb.” Amennyiben mégsem lehetséges a házon belüli megoldás, a hazánkhoz hasonló kis országok számára jelentős előnyt jelent, hogy könnyebben lehet bevonni a hazai KKV-szektor. Nemzetközi tapasztalatok alapján célszerű létrehozni olyan minősített nyílt forráskódú rendszerelemeken alapuló alkalmazásokat tartalmazó portált, ahonnan szükség esetén bizonyos alkalmazások letölthetőek.” A kapcsolódó akciók egyike **keretszabályozás** (i:3.10 Egységes keretszabályozási rendszer kialakítása a kormányzati informatikai beszerzések, fejlesztések és üzemeltetés vonatkozásában), a másik pedig az **OS szoftverek használatának ösztönzését** irányozza elő (i:3.11 Nyílt forráskódú szoftverek részarányának növelése³).

Monitoring jelentés a cselekvési tervhez tudomásunk szerint egyelőre nem készült, így az akciók implementálása tekintetében nincs megbízható információnk. A DMCsT-t kidolgozó Nemzeti Fej-

¹ <http://szabadszoftver.kormany.hu/sajat-tanulmanyok/#korabbi-strat>

² http://www.kormany.hu/download/7/0d/30000/Digitalis_Megujulas_Cselekvési_Tervul1.pdf

lesztési Minisztérium (NFM) infokommunikációs területért felelős helyettes államtitkára a közelmúltban egy nyilatkozatában felvetette egy „**Nyílt Forráskód Program**” lehetőségét, ám ennek tartalmáról, időzítéséről vagy várható megvalósulásának kereteiről egyelőre nincs további információ.

³ A nyílt forráskód részarányát a kormányzati informatikában – átgondolt lépésekben, az informatika részterületein külön megvizsgálva (desktop alkalmazás, szerveralkalmazás stb.) – markánsan növelni szükséges, kihasználva ezzel a kormányzati informatika méretgazdaságossági előnyeit: a nyílt forráskód –alapú szoftverfejlesztések megoszthatóságát más állami szervezetekkel, vagy a kormányzati informatika szereplőinek egymás közötti tudás transzfer lehetőségét.

Dokumentum neve	Forrás	Megjelenés	Dokumentum típusa	Főbb részei	OSS relevancia mértéke (1-10 skálán)
Kormányprogram	kormány	2010	országgyűlési határozat	<ul style="list-style-type: none"> • Munkahelyteremtés • Egyszerűbb működési feltételek a vállalkozások számára • Építőipar • Mezőgazdaság • Hazai áruk védelme • Felsőoktatás, szakképzés • Állami beruházások • Főbb üzenetek: • Az államigazgatás és a vállalkozók közötti kapcsolatban közvetítő nélkül használható, egyszerű, egyértelmű együttműködési módokat és elektronikus platformokat szükséges létrehozni • bürokráciahelyettesítő informatikai rendszerek bevezetésének felgyorsítására (e-kormányzás, állami adatbázisok összekötése, adminisztrációs feladatok automatizálása) • meg kell teremtenünk a törvényesen és átláthatóan működő, a közszolgáltatásokat maradéktalanul biztosító állam működési feltételeit • javítanunk kell a közszolgáltatások minőségét és garatálni, hogy ezek hozzájárulhassanak a gazdasági és társadalmi versenyképesség megteremtéséhez • minden olyan kezdeményezést támogatni kell, amely erősíti az átláthatóságot, elősegíti a hatalom ellenőrizhetőségét 	
Digitális megújulás cselekvési terv	NFM	2010	cselekvési terv	<p>4 pillér:</p> <ul style="list-style-type: none"> • állampolgárok, • vállalkozások, • állam, • infrastruktúra, <p>a dokumentum külön akciót szentel az OSS használat növelésének</p>	

1. táblázat: Összefoglaló a szabad szoftver szempontjainak megjelenéséről a jelenlegi kormányzati stratégiai dokumentumokban és akciótervekben

A szabad szoftver szempontjainak megjelenése a jelenlegi uniós fejlesztéspolitikai dokumentumokban

A 2010-ben hivatalba lépett új kormány egyik első intézkedéseként az Új Magyarország Fejlesztési Tervet az **Új Széchenyi Terv** (ÚSZT) váltotta fel, amelynek hét pillére (Gyógyító Magyarország, Zöldgazdaság-fejlesztési Program, Vállalkozásfejlesztési Program, Közlekedésfejlesztési Program, Tudomány-Innováció Program, Foglalkoztatási Program) közül explicit módon egyik sem tartalmaz utalást a nyílt forráskódú szoftverek kínálati és/vagy keresleti oldali fejlesztésére, de a dokumentum alá tartozó operatív programok közül több is hatékonyan hozzájárulhat a nyílt forráskódú fejlesztések és szabad szoftverek terjedéséhez.

A legnagyobb költségvetési támogatásban a közlekedési rendszerek és a környezetvédelem fejlesztése részesültek, ezeket követik – az ugyan nem az ÚSZT részét képező – vidékfejlesztési támogatások (Új Magyarország Vidékfejlesztési Program), az oktatási rendszer átalakítását célzó intézkedések (TIOP, TÁMOP), a gazdaságfejlesztés ügyei (GOP/részben ROP-ok) és az elektronikus közigazgatást célzó EKOP, illetve az államreformot finanszírozó ÁROP. A nyílt forráskódú szoftverek szempontjából elsősorban az EKOP, illetve a GOP alá tartozó K+F és innováció terület lehet kiemelkedően fontos.

Az infokommunikációs és informatikai szakpolitika elmúlt évtizedének egyik legfontosabb sikere, hogy ma már az uniós pályázatok döntő részében – tematikától függően természetesen – az infokommunikációs beruházások, fejlesztések és/vagy képzések az elszámolható költségek körébe tartoznak. (az IKT horizontális szempontként jelenik meg). Az innovációs pályázatok esetében pl. a szoftverfejlesztés, a GOP 2. prioritás alá tartozó, a vállalkozások belső és külső infokommunikációs fejlesztéseit célzó pályázatok esetében pedig a szoftvervásárlás is elszámolható költség.

A nyílt forráskódú szoftverek szerzői jogi és adózási megítélése körüli bizonytalanságok némileg bonyolítják a helyzetet, de a gyakorlat szerint a projektek megvalósítási időszakában a support/maintenance típusú költségek is elszámolhatók. Ugyanakkor a projekt zárását követő fenntartási időszakban felmerülő költségek már nem elszámolhatók.

Dokumentum neve	Dokumentum forrása	Megjelenés éve	Főbb üzenet	OSS relevancia mértéke (1-10 skálán)
ÚSZT	NGM	2011	Kreatív iparágak támogatása (amelyek közé a dokumentum a szoftverfejlesztést is sorolja)	
GOP	NFÜ	2007	A költséghatékonyság érdekében ösztönözzük a korszerű, integrált hozzáférést biztosító és interaktív, illetőleg a nyílt forráskódú és az interoperabilitást biztosító infokommunikációs megoldásokat.	
TIOP	NFÜ	2007	-	
TÁMOP	NFÜ	2007	Foglalkoztathatósághoz szükséges alapképességek fejlesztése (idegen nyelv, informatika). Tömeges képzési program (TÁMOP-2.1.2.)	
EKOP	NFÜ	2007	Nem terjedt el az elektronikus dokumentumkezelő rendszerek, illetve a nyílt forráskódú szoftverek használata Az elektronikus szolgáltatások, elsősorban az ASP-központ előkészítése és magvalósítása során mindenféle szoftver megoldásokat, beleértve a nyílt forráskódú szoftvereket is figyelembe kell venni	
ÁROP	NFÜ	2007	Elsősorban tanulmányok készítésére, jó gyakorlatok feltérképezésére, tudásbázis kialakítására, megalapozó anyagok készítésére nyújt forrásokat. A jó gyakorlatok körében a szabad szoftverek alkalmazása is kutatható.	

2. táblázat: Összefoglaló a szabad szoftver szempontjainak megjelenéséről a jelenlegi uniós fejlesztéspolitikai dokumentumokban⁴

⁴ A kapcsolódó dokumentumok a http://www.nfu.hu/uj_szechenyi_terv_és_az_uszt.gov.hu webcímen érhetők el.

A szabad szoftver szempontjainak megjelenése egyéb hatályos kormányzati dokumentumokban, koncepciókban, elemzésekben és projektekben

A szabad szoftverek és a nyílt forráskódú fejlesztések előnyeit lassan mintha egyre több közigazgatási szereplő (de legalábbis stratégiaíró) kezdené felismerni: **a FLOSS betűszóban összefoglalt kifejezések** (Free, Libre, Open, Source, Software) **egyre gyakrabban jelennek meg a kormányzati anyagokban**, amiben a források válság miatti szűkülése mellett feltehetőleg szerepet játszik a témával foglalkozó szakértők és civil szervezetek következetes és eredményes kommunikációs és motivációs tevékenysége, a nagy számú nemzetközi (és egyelőre sokkal szerényebb mennyiségű hazai) sikeres bevezetési projekt, a nagy sávszélességű hálózatok szinte teljes körű elérhetővé válása, s ezzel az ASP/SaaS szolgáltatások és a felhő-alapú informatikai megoldások terjedése is.

Dokumentum neve	Forrás	Megjelenés	Típusa	Főbb üzenet	OSS relevancia mértéke (1-10 skálán)
Magyar Növekedési Terv	NGM	2011	na	<ul style="list-style-type: none"> Az IKT a magyar gazdaság motorjaként meghatározó szerepet játszik az élet minden területén. A szektoron belül a következő években kiemelt figyelmet kívánunk fordítani a data-centerekre, játékszoftver fejlesztőkre és a pénzügyi vállalatok IT központjaira. Az újraiparosítási politika irányainak meghatározása kapcsán a dokumentum egyebek mellett húzóágazatként az IKT-t is nevesíti A biztonságtechnikai szoftvereket (a nyílt szabványra külön ki nem térve) a legversenyképesebb területként azonosítja 	
A Belügyminisztérium Informatikai Stratégiája	BM	2012	stratégia	<p>Az ágazati licencgazdálkodás fejezet hosszan részletezi az OSS kérdéskörét.</p> <p>Az anyag főbb megállapításai:</p> <ul style="list-style-type: none"> A licencgazdálkodásra az informatikai ellátás területén és a fejlesztések során is kiemelt figyelmet kell fordítani, mivel a licencek a mindenkori informatikai költségvetésben jelentős tételt jelentenek. A belügyi ágazatban meg kell valósítani az egységes, központi licencgazdálkodást (erre külön policyt kell kialakítani). A központilag kezelendő licencek körébe tartoznak a desktop licencek, az irodai szoftvercsomag licencek, a vírusirtó licencek, az iktatásért felelős programok, a pénzügyi és számviteli szoftverek és licencek. A licencgazdálkodás területén – összhangban a kormányzati törekvésekkel – törekedni kell a nyílt szabványt támogató, valamint a nyílt forrás-kódon alapuló termékek használatára ott, ahol az alkalmazhatóságuk ezt megengedi. A Windows XP terméktámogatása 2014-ben megszűnik, így az ágazatnak az egyik legfontosabb stratégiai célja, hogy 2014-re kivonja a használatból ezen licenceket. Az irodai programcsomagok esetében 2014. december 31. után már csak olyan programcsomag lehet használatban, 	

				<p>amely támogatja a nyílt szabványokat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2014. december 31-ig el kell érni minden szervezetnél, hogy a nyílt forráskódú termékek használatának aránya legalább a 40 százalékot érje el, vagy azt haladja meg az összes operációsrendszer és irodai programok tekintetében. 	
Magyary Zoltán Közigazgatás-fejlesztési Program	KIM	2011	na	<ul style="list-style-type: none"> • 4 pillér: szervezet, feladat, eljárás, személyzet • A Magyary Program fő célja az egész közigazgatás fejlesztése, „de azon belül is elsősorban a központi közigazgatást, az államigazgatást vonja fókuszába, noha egyes intézkedései hozzájárulnak természetesen az igazságügyi és az önkormányzati szervezet és emberi erőforrások fejlesztéséhez. • A program készítői – miközben önálló pilléreként nem nevesítik az e-közigazgatást – is érzik, hogy az elektronikus szolgáltatások fejlesztése nélkül hatékony, jól működő, a jó állammal szemben támasztott követelményeknek mindinkább megfelelni képes közigazgatás nem tud létezni, ezért elképzelhetőnek tartják (bár még egyelőre a sci-fi tartományába sorolva), hogy „lesz idő, amikor az e-közigazgatás olyan önfejlesztő alkalmazásokat tesz lehetővé, hogy kiválik az ún. eljárás beavatkozási területből és önálló 5. terület lesz.” 	
Wekerle Terv - A magyar gazdaság Kárpát-medencei léptékű növekedési stratégiája	NGM	2012	na	<p>Kreatív ipar és infokommunikáció kiemelt szerephez jutott, de az anyag terjedelménél fogva csak általános megállapításokat tartalmaz a terület jelentőségére vonatkozóan</p>	

3. táblázat: Összefoglaló a szabad szoftver szempontjainak megjelenéséről egyéb hatályos kormányzati dokumentumokban, koncepciókban, elemzésekben és projektekben⁵

⁵ Növekedési Terv:

<http://www.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/hirek/internetes-konzultacio-a-magyar-novekedesi-tervrol>

A Belügyminisztérium Informatikai Stratégiája: kozlony.magyarorszag.hu/pdf/12327

Magyary Program: <http://magyaryprogram.kormany.hu/admin/download/d/2c/40000/Magyary%20kozig%20fejlesztesi%20program%202012%20A4.pdf>

Wekerle Terv: <http://www.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/belgazdasagert-felelos-allamtitkarsag/hirek/wekerle-terv>

A szabad szoftver megjelenése a jelenlegi kormányzati és minisztériumi kommunikációban

Az új kormány hivatalba lépése a stratégiaalkotás szintjén mindenképpen új fejezetet nyitott a szabad szoftverek közigazgatási megítélését illetően. A már bemutatott Digitális Megújulás Cselekvési Terv több hangsúlyt helyezett a nyílt forráskódú szoftverekre, alkalmazásokra, mint elődei összesen. Ezt a területért korábban felelős államtitkár több fórumon is hangsúlyosan képviselte: 2010-ben az **OpenOffice.org** konferencián például Nyitrai Zsolt úgy nyilatkozott, hogy szándékukban áll megnyitni az állami, közigazgatási és oktatási informatikát a szabad szoftverek előtt. Azt is hozzátette: *„Szeretnénk jelentős mértékben csökkenteni azt a verseny- és végeredményében kínáló helyzetet, mely Magyarországon az ICT-infrastruktúrák terén sajátos függési viszonyok kialakításával kiszolgáltatottá tette az államot a dokumentum- és információkezelés, valamint az információs szabadság területén. Tudjuk, hogy nemzetközi példák sokasága igazolja az Open Document Format sikerességét. Megfelelő előkészítés mellett levezényelt bevezetése igazolja az erőfeszítéseket, a realizálható költségcsökkentést”*.

2010-ben Nyitrai Zsolt nyilvánosan is bejelentette, hogy még abban az évben **megkezdődik a nyílt forráskódú irodai szoftvertermékek bevezetése a közigazgatási intézményrendszerben**, aminek első lépéseként a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium Infokommunikációs Államtitkársága, később pedig központi költségvetési szervek állnak át nyílt szabványú termékek használatára. A Parlament gazdasági és informatika bizottsága informatikai és távközlési albizottságának ülésén 2011-ben az államtitkár **további pilot projektekről** számolt be egyebek mellett megnevezve a Nemzeti Adó- és Vámhivatalt, a Magyar Fejlesztési Bankot és saját államtitkárságát is⁶.

2011 végén látott napvilágot az a kormányhatározat (**1479/2011. (XII. 23.) Korm. határozat**)⁷, amely immár hivatalosan is kimondja, hogy a közigazgatásban tevékenykedő intézmények az irodai szoftverekkel előállított dokumentumokat a jövőben az egymás közötti elektronikus kommunikációjuk során kizárólag olyan dokumentumformátumban továbbíthatják, amely nyilvánosan hozzáférhető, korlátozás nélkül alkalmazható, nemzetközi szabványügyi szervezet által elfogadott szabványra épül. A határozat egyik eredményeként a **nyiltformatum.gov.hu** kormányzati oldal több szabadon elérhető szoftvert, illetve kiegészítő letöltését biztosítja az OpenDocument (ODF) és az Office Open XML (OOXML) nyílt formátumok kezeléséhez: szabad irodai programcsomagokat (LibreOffice, EuroOffice) és Microsoft Office kiegészítőket (ODF-plugin, OOXML kompatibilitási csomag).

2012 elején a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium költségmegtakarításra és a piaci verseny élénkítésére hivatkozva bejelentette, hogy a **Tisztaszoftver program felmondására készül**. Ez a szerződés ugyan nem érintette volna az összes Microsoft terméket (pl. a korábban megvásárolt licenceket nem), csak a program keretében bérelt szoftvereket (például a MS Office), illetve azok frissítéseit.

Részben az informatika érettségire vonatkozó rendelet miatt, amely minimum két év felkészülési lehetőséget ír elő a választott szoftvereszközzel, a Tisztaszoftver programot a közoktatás részére további egy évvel meghosszabbították. A felsőoktatásban viszont a sokat vitatott Tisztaszoftver program befejeződött. A Microsoft ennek ellenére továbbra is ingyenesen biztosít fejlesztőeszközöket minden közép- és felsőoktatásban résztvevő és intézményeik számára, az informatikai felsőoktatás intézményei, oktatói, hallgatói pedig szinte az összes Microsoft terméket (kivéve a Microsoft Office-t) elérhetik ingyenesen tanulási, oktatási, kutatási céllal is.

⁶ A Szabad Szoftver Konferencia és Kiállítás elnevezésű rendezvényen a KIM és az NFM vezető tisztviselői 2011 őszén újra hitet tettek a szabad szoftverek közigazgatási használata mellett. Forrás: <http://konf.fsf.hu/cgis/ossc>

⁷ A kormányhatározatról szóló döntést az államtitkár az Infotér Egyesület Információs Társadalom Parlamentje előtt jelentette be.